

ONDER DE LOEP

**Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo / Oldenzaal**

COLOFON

Redactie:

André Bolt
Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611
e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daarop volgende convocaties worden geplaatst.

De kopij voor het maart nummer dient uiterlijk half februari 2011 binnen te zijn op bovengenoemd redactie-adres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverlagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:
Roodborst
(*Erithacus rubecula*)

Foto's: Harry de Jong

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo / Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR	1
AGENDA	2
TERUGBLIK	4
SENIORENGROEP	12
BIJZONDERE PADDENSTOEL	13
DE KEIZERSMANTEL IN HET BENTHEIMERWALD	13
PLANTENNAMEN	14
EEN SPEURTOCHT: WAT EN WAAR?	15
NATUURSCOON VAN SCANDINAVIË EN IJSLAND	16
IEDER KIND HEEFT RECHT OP NATUUR!	17

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo / Oldenzaal) bedraagt € 30,- per jaar; gezinsleden betalen € 10,- (betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening 6239 77 591 t.n.v. Penningmeester KNNV, afdeling Hengelo / Oldenzaal).

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december. Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling. Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo / Oldenzaal:

◆ Voorzitter (en ledenadministratie)

Bernard Wanders

van Heemskerkstraat 31, 7622 JG Borne, ☎ (074) 2668487

E-mail: jbwwanders@hotmail.com

◆ Secretaris

Jan Zwienenberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975

E-mail: j.h.zwienenberg@hccnet.nl

◆ Penningmeester

Jan Weernink

Landmansweg 102a, 7556 LZ Hengelo, ☎ (074) 2422448

E-mail: janweernink@wxs.nl

◆ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

◆ Bestuurslid en lezingen

Annet Ros

Venusstraat 111, 7557 WS Hengelo, ☎ (074) 2918668,

◆ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,

E-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Van het bestuur

Op 10 november j.l. was er een extra ledenvergadering met slechts een agendapunt namelijk een statutenwijziging. Tot nu toe hadden we als afdeling geen eigen statuten. In deze extra ledenvergadering zijn de nieuwe statuten vastgesteld. (Het verslag van deze vergadering komt op de website.) De concept-statuten gaan nog dit jaar naar de notaris en zullen daarna van kracht worden. Een kopie van de statuten komt op onze website te staan. Mocht iemand een kopie wensen dan kan men met ondergetekende contact opnemen. Bij nieuwe statuten horen ook een huishoudelijk reglement. Het bestuur is voornemens om dit in 2011 af te handelen.

In het vorige nummer van Onder de Loep stond een artikel over de KNNV en het Weusthagpark (eigenlijk **Stadspark Weusthag**). In dit artikel werd aangegeven dat er een natuurvisie voor dit park gemaakt zou worden. Er ligt nu een concept waaraan diverse leden van onze afdeling een bijdrage aan hebben geleverd in de vorm van gegevens, meelesen etc. In rapport komt niet alleen een visie maar er staan ook concrete

beheersmaatregelen in. Begin december worden deze met alle betrokken ambtenaren besproken waarna het rapport in hoofdlijnen gereed is. Met Peter Bergakker, die de eindredactie voert, is afgesproken dat we inhoud van het rapport kunnen bespreken tijdens onze nieuwjaarsbijeenkomst op 15 januari 2011 op de Houtmaat (zie ook aankondiging van de Nieuwjaarsbijeenkomst)

Elders in deze convocatie een korte terugblik naar de Dag van de Veldbiologie op 10 oktober op Hof Espelo, Hierbij staat, met dank aan Laurens van Run, een lijst van de paddestoelen, die op die dag gevonden zijn.

Op 12 november 2010 is ons lid Rita de Baas-Muis overleden. In het volgende nummer zullen we hier aandacht aan besteden.

Graag wensen we u alvast een goede jaarwisseling en we hopen veel leden te mogen begroeten op onze Nieuwjaarsbijeenkomst op 15 januari.

Jan Zwienenberg

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de Boerhaavelaan op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het speeltuingebouw 't Lansink' aan de Twijnstraat te Hengelo. De speeltuinvereniging en het wijkcentrum zijn gefuseerd en het bestuur heeft liever niet dat de poort van de speeltuin open is als er ook andere activiteiten in het wijkcentrum plaatsvinden. Dit betekent dat u voortaan de voordeur van het wijkcentrum moet nemen (Twijnstraat 8). Mocht het wijkcentrum op de betreffende avond toch gesloten zijn, dan gaat de poort van de speeltuin uiteraard wel open (Twijnstraat 6). Bij een dichte deur dus even iets verder lopen. Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zaterdag	15	jan 2011	Nieuwjaarsbijeenkomst
Zaterdag	12	feb 2011	Excursie: Frisse neuzenwandeling

Overzicht activiteiten afd. Enschede

Donderdag	17	feb 2011	Lezing: Vogels en Vogeltrek - 1
------------------	-----------	-----------------	--

Deze lezing vindt plaats in het museum 'Twentse Welle' te Enschede en begint om 20.00 uur.

Nieuwjaarsbijeenkomst

Datum : Zaterdag 15 januari 2011
Tijd : 14.00 uur tot ca. 21.00 uur
Plaats : Buitencentrum "de Houtmaat" te Hengelo

Het programma is in grote lijnen als volgt:

- 14.00 uur ontvangt met koffie en krentenwegge
- 15.00 uur rondwandeling of spelletjes
- 17.30 uur winter maaltijd (wintersoepen)
- 19.00 – 21.00 uur lezing o.i.d.

De kosten, inclusief maaltijd zijn € 17.50 pp.

In verband met de reservering moet u zich voor 10 januari hebben aangemeld bij Bernard Wanders, (074) 266 8487, jbwanders@hotmail.com of één van de andere bestuursleden.

Excursie: Oele

Datum : Zaterdag 12 februari 2011
Thema : Frisse neuzenwandeling
Tijd : 13.00 uur
Duur : middag
Coördinatie: Bert Oude Egbrink

Dit keer houden we de eerste excursie van het seizoen in de buurtschap Oele. We maken daar een wandeling door het oude kultuurlandschap en de bossen die deel uitmaken van landgoed Twickel. Voor mensen die rechtstreeks naar het excursiegebied willen gaan, is het verzamelpunt de Oeler watermolen waar wij omstreeks 13.15 uur zullen arriveren.

Lezing : **Vogels en Vogeltrek - 1**
Datum : Donderdag 17 februari 2011
Tijd : 20.00 uur
Spreker : Erik van Ommen
Plaats : Museum 'Twentse Welle', Enschede

"Erik van Ommen is een begenadigd natuurtekenaar, waarvan er maar een enkele per generatie verschijnt", was de omschrijving van hem in de NRC. Aanleiding was het verschijnen bij de KNNV-uitgeverij van het boek 'De zwaluwen van Singraven'. Hierin volgt hij de reis van die zwaluwen die vanuit Namibië weer naar Denekamp reizen. Maar hij zal ook wat vertellen en laten zien uit eerdere boeken over dwergganzen en kiekendieven. Kortom een interessante avond met veel mooi 'kijkwerk'.

Verlag excursie Söbbing en `die Bröcke`

Datum : Zondag 6 juni
Thema : Flora & fauna
Deelnemers : 6
Leiding : Bernard Wanders
Weer : Zonnig en warm

Met twee auto's vertrokken wij vanaf het verzamelpunt aan de Boerhaavelaan. We reden naar een ten noorden van Wessum, op Turoon kalk gelegen boerenbedrijfsbos Söbbing.

Daar starten wij onze wandeling langs een akker met voedergerst (Platte vierkante aar.)

Langs deze akker vond Bernhard, zeer toepasselijk een fossiel van een zee-egel. Als dit nog geen bewijs is dat hier kalk in de bodem zit! Met de akker aan de linkerhand liepen we langs een houtwal rechts van ons.

Met Vlier, Meidoorn en Sleedoorn. De Sleedoorn was kaal door rupsen vraat. Dit is dit jaar wel een heel veel voorkomend verschijnsel. Rupsen overleven vaak strenge winters, dit omdat ze dan geen last krijgen van schimmels.

Vogels hebben het in een strenge winter wel zeer moeilijk en veel sterven er dan ook. Als er veel rupsen in het voorjaar zijn maken de vogels meestal wel meer dan één nestje. Het is in de natuur dan maar weer goed geregeld.

Langs de akker o.a. Ooievaarsbek. Bij een Eiken-Haagbeukenbos stond veel Bosbingelkruid. Even verder veranderde het bos in een kruidenrijk voorjaarsbos (meestal uitgebloeid).

We zagen Aronskelk, Salomonszegel, Robertskruid en Lievevrouwebedstro met nog wat bloempjes. We zagen een heel mooi boommosje (Boomvorkje) op een Spaanse Aak.

We gingen een wat vochtiger gebiedje in en daar zagen wij: Ongevekt longkruid, Boswederik, (blauwe) ereprijs. Daarna staken we een, waarschijnlijk, sterk bemest weiland over en onder prikkeldraad door naar een ander stukje bos.

Het leek wel op een vloedbos maar het zag er erg droog uit. Ook de beekjes die door dit gebied liepen stonden droog.

Toch wat verderop nog wat plantjes en leek het weer wat vochtiger met o.a. Hondsdraf, uitgebloeide Helmbloem, Groot Springzaad (nog niet bloeiend) en Grote Klis.

Hier vonden we onder een boomstammetje een Alpenwatersalamander in de landfase.

Alpenwatersalamander

Langs de berm van een pad Wolfspoot, Dalkruid, Look zonder look, Geel nagelkruid, IJle zegge, Schaafstro (er stond ook een Hertezwam), Lelietje van Dalen, Adelaarsvaren, Grote muur, Drienerfmuur en Heksenboter.

Terug bij de auto, rechts van een akker, een bosje met: Hondсроos, Kornoelje, Vlier, Lijsterbes, Hazelaar, Wilg. Langs de rand, Dolle Kervel, Grote Klis, Dalkruid, Lelietje van Dalen.

Daar we nog wat tijd over hadden zijn we onderweg nog gestopt bij het bosgebied `die Bröcke` ten zuiden van Ahaus.

Hier was het wat vochtiger. In de kruidlaag: Eenbes (leuk is dat als er een bes inzit, deze plant boven de anderen uitsteekt), Lelietje van Dalen, Adelaarsvaren, Grote Muur, Drienerfmuur, Grote Klis, Dalkruid, Dolle Kervel, Kale Jonker, Geel Nagelkruid, Gevleugeld Hershooi, Gewone Ereprijs, Bosveldkers, Beekpunge, Dubbelloof, Koniginnekruid, Puntwederik, Koekoeksbloem, Boswederik, Akelei, Vergeet mij nietje, Verspreidbladig Goudveil, Paarbladig Goudveil, Kegelmos, Buidelmos (sp.).

Langs de weg een dode Rosse woelmuis. Bij een open plek in het bos met recent aangelegde poel, tientallen libellen (Platbuik).

Door een verkeerd bospad te kiezen liepen we ons vast in een steeds dichter wordend bos. Aan het einde, in een nat en drassig gedeelte, een zogenaamde `zoel` van Wilde zwijnen.

Wilde zwijnen houden ervan als er moerassige plaatsen in het bos zijn. Daar kunnen ze in zogenaamde 'zoelen' (ondiepe poelen) modderbaden nemen.

Het laagje modder dat na het baden op de huid van de wilde zwijnen achterblijft, biedt bescherming tegen muggen en vliegen.

De huidparasieten drogen op in het modderlaagje en vallen van de huid af als de wilde zwijnen tegen een boom schuren.

Ik vond het een fijne dag, warm en zonnig. Rond 4 uur waren wij terug in Hengelo.

Tenny de Gier.

Waargenomen soorten

Vogels

Boerenzwaluw	Boomklever
Buizerd	Fazant
Geelgors	Goudvink
Grasmus	Groene Specht
Grote Lijster	Heggenmus
Holenduif	Houtduif
Huisemus	Merel
Roodborst	Spreeuw
Tijftjaf	Vink
Winterkoning	Witte Kwikstaart
Zanglijster	Zwarte Kraai
Zwartkop	

Planten & Mossen

Bosandoorn	Bosbingelkruid
Bosereprijs	Boswederik
Brede Wespenorchis	Dalkruid
Daslook	Dolle Kervel
Eenbes	Eenbloemig Parelgras
Gele Dovenetel	Gevlekte Aronskelk
Gewone Salomonszegel	Gewoon Thujamos
Groot Springzaad	Heelkruid
Knopig Helmkruid	Lievelovewebbedstro
Ongevekt Longkruid	Schaafstro
Wolfspoot	

Paddenstoelen

Gewone Hertenzwam	Heksenboter
-------------------	-------------

Overig

Alpenwatersalamander	Zwarte Wegslak
----------------------	----------------

Insecten

Distelboktor	Geel Soldaatje
Gewone Schorpioenvlieg	Groot Koolwitje
Klein Geaderd Witje	Landkaartje
Meikever	Nephrotoma crocata
Zwartkopvuurkever	Zwartpootsoldaatje

Overige soorten in `Die Bröcke`

Vogels

Boompieper	Grote Bonte Specht
Koolmees	

Planten & Mossen

Adelaarsvaren	Dagkoekoeksbloem
Draaiden	Gevleugeld Hertshooi
Paarbladig Goudveil	Verspreidbladig Goudveil

Overig

Bruine Kikker
Tiendoornige Stelkebaars

Rosse Woelmuis

Insecten

Atalanta	Bladwesp (spec.)
Bloedcicade	Bont Zandoogje
Groene Stinkwants	Lederloopkever
Platbuik	Rietvink
Slootshrijvertje	

Verslag excursie Lonnekerberg

Datum : Zaterdag 25 september

Thema : Paddenstoelen

Deelnemers : 8

Leiding : Wytze Boersma

Weer : Zon

De omstandigheden voor een geslaagde paddenstoelenexcursie waren volop aanwezig. In de week voor de excursie had het genoeg geregend, de temperatuur was niet te laag en op de dag van de excursie scheen de zon volop.

Helaas namen maar 8 personen deel aan de excursie. Diegenen die thuis waren gebleven hebben wat gemist.

Totaal hebben we 94 soorten, waarvan 14 op de rode lijst van 1996, genoteerd. Zo vonden we zeven soorten amanieten. De Narcisamaniet is wel de mooiste uit deze serie.

Deze paddenstoel valt op door zijn donkere, okergele gekleurde hoed met een gevoerde rand. Bij oudere exemplaren is de manchet meestal al vergaan. Je ziet alleen nog wat restanten.

Tijdens de excursie kwamen we de Narcisamaniet regelmatig tegen.

De Holsteelboleet, met zijn grove, zeer wijde hoekige poriën is ook een mooie vondst onder de 7 boleetsorten die we tegenkwamen.

Holsteelboleet

Dit brengt ons bij de Larixspijkerzwam. Hiervan vond Harry alleen wat restanten. Van een vorige excursie wist hij ongeveer de groeiplek. Laurens kon aan de hand van microscopische kenmerken de vondst bevestigen.

Men dacht dat de Larixspijkerzwam in Nederland was uitgestorven. De (voor)laatste vondst dateert uit 1961, bij Baarn. Uit Twente dateert de (voor)laatste vondst uit 1951 (Twickel).

Marian Jagers heeft deze soort in 2008 op de Lonnekerberg gevonden (zie Coolia 52-1, 2009). Landschap Overijssel heeft ter plekke een aantal aanpassingen gemaakt voor behoud van deze soort.

De vondst van de Purperbruine mycena was ook opmerkelijk. Van deze soort zijn de lamellen op de snede paarsbruin gekleurd.

Op een dennenstobbe vonden we een aantal exemplaren van de Stekeltrilzwan, het ijszwammetje. Deze paddenstoel heeft aan de onderzijde blauwgrijs gekleurde stekels en voelt altijd koud aan.

Op een talud van een sloot langs het pad vonden we de Kleine trompetzwam. Door de verkleuring was er enige verwarring of het ook niet de Trechtercantharel zou kunnen zijn.

Laurens heeft thuis de microscopische kenmerken onderzocht. Op basis van de celstructuur is het onmiskenbaar de Kleine trompetzwam. Wat niet op de lijst staat, zijn de verschillende slijmzwammen, myxomyceten.

Hiervan hebben we verschillende soorten, in verschillende ontwikkelingsstadia gezien.

Glanzend druivenpitje

Een andere kleine soort is de Eikeldopzwam. De kleine witte vruchtlichamen op de eikeldopjes zijn onmiskenbaar.

Voor dit kleine spul moet je wel beschikken over goed ontwikkeld zoekbeeld. Ineke heeft dat. Zij vindt soorten die een ander (nog) niet ziet.

Naast deze bijzondere soorten viel de massaliteit van Botercollybia's ook op. We vonden deze soorten in allerlei vormen en kleuren.

Al met al kunnen we spreken van een geslaagde excursie, met dank aan de paddenstoelenwerkgroep en aan Laurens voor het maken van de soortenlijst en de microscopische determinatie.

Waargenomen paddenstoelen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam		Subgroep	Functie	Rode lijst 1996	Rode lijst 2008
Amanita citrina	Gele knolamaniet	x	Ag	Em		
Amanita excelsa	Grauwe amaniet	x	Ag	Em		
Amanita fulva	Roodbruine slanke amaniet	x	Ag	Em		
Amanita gemmata	Narcisamaniet	x	Ag	Em	KW	TNB-4
Amanita muscaria	Vliegenzwam	x	Ag	Em		
Amanita rubescens	Parelamaniet	x	Ag	Em		
Armillaria ostoyae	Sombere honingzwam	x	Ag	Pn		
Asterophora lycoperdoides	Poederzwamgast	x	Ag	Pn	KW	TNB-4
Bjerkandera adusta	Grijze buisjeszwam	x	Ap	Sh		
Boletinus cavipes	Holsteelboleet	x	Ag	Em	BE	KW-11
Boletus badius	Kastanjeboleet	x	Ag	Em		
Boletus chrysenteron	Roodsteelfluweelboleet	x	Ag	Em		
Boletus edulis	Gewoon eekhoornpjesbrood	x	Ag	Em		
Boletus erythropus	Gewone heksenboleet	x	Ag	Em		
Calocera cornea	Geel hoorntje	x	Ph	Sh		
Calocera viscosa	Kleverig koraalzwammetje	x	Ph	Sh		
Cantharellus cibarius	Hanekam	x	Ap	Em	KW	GE(t)-12
Ciboria batschiana	Eikelbekertje	x	As	Sk		
Clitocybe clavipes	Knotsvoettrechterzwam	x	Ag	St		
Clitocybe metachroa	Tweekleurige trechterzwam	x	Ag	St		

Collybia amanitae	Dwergcollybia	x	Ag	St		
Collybia butyracea	Botercollybia	x	Ag	St		
Collybia cookei	Okerkcollybia	x	Ag	St		
Collybia dryophila	Gewoon eikebladzwammetje	x	Ag	St		
Coprinus atramentarius	Grote kale inktzwam	x	Ag	Sh		
Coprinus micaceus	Gewone glimmerinktzwam	x	Ag	Sh		
Cortinarius anomalus	Vaaggeordelde gordijnzwam	x	Ag	Em		
Cortinarius bolaris	Roodschubbige gordijnzwam	x	Ag	Em	BE	KW-7
Cortinarius paleaceus	Gewone pelargoniumgordijnzwam	x	Ag	Em		
Crepidotus variabilis	Wit oorzwammetje	x	Ag	Sh		
Cyathus striatus	Gestreept nestzwammetje	x	Ga	Sh		
Dacrymyces stillatus	Oranje druppelzwam	x	Ph	Sh		
Daedalea quercina	Doolhofzwam	x	Ap	Sh		
Fomes fomentarius	Echte tonderzwam	x	Ap	Pn		
Gomphidius maculatus	Larixspijkerzwam	x	Ag	Em	VN	VN (1966)
Gymnopilus sapineus	Dennevlamhoed	x	Ag	Sh		
Hapalopilus rutilans	Kussenvormige houtzwam	x	Ap	Sh		
Helvella crispa	Witte kluijzwam	x	As	St		
Helvella macropus	Schotelkluijzwam	x	As	St	KW	TNB-8
Hydnum repandum	Gele stekelzwam	x	Ap	Em	BE	KW-7
Hymenoscyphus fructigenus	Eikeldopzwam	x	As	Sk		
Laccaria amethystina	Amethystzwam (Rode koolzwammetje)	x	Ag	Em		
Laccaria laccata	Gewone fopzwam	x	Ag	Em		
Lactarius blennius	Grijsgroene melkzwam	x	Ag	Em		
Lactarius camphoratus	Kruidige melkzwam	x	Ag	Em	KW	TNB-4
Lactarius hepaticus	Levermelkzwam	x	Ag	Em		
Lactarius quietus	Kaneelkleurige melkzwam	x	Ag	Em		
Leccinum scabrum	Gewone berkeboleet	x	Ag	Em		
Lenzites betulinus	Fopelfenbankje	x	Ap	Sh		
Leotia lubrica	Groene glibberzwam	x	As	St	KW	TNB-8
Lepista flaccida	Roodbruine schijnridderzwam	x	Ag	St		
Lycoperdon perlatum	Parelstuijzwam	x	Ga	St		
Macrotyphula juncea	Draadknotszwam	x	Ap	St		
Marasmiellus ramealis	Takruitertje	x	Ag	Sh		
Mutinus caninus	Kleine stinkzwam	x	Ga	St		
Mycena adscendens	Suikermycena	x	Ag	Sh		
Mycena galericulata	Helmmycena	x	Ag	Sh		
Mycena galopus	Melksteelmycena	x	Ag	St		
Mycena haematopus	Grote bloedsteelmycena	x	Ag	Sh		
Mycena pura	Gewoon elfenschermpje	x	Ag	St		
Mycena purpureofusca	Purperbruine mycena	x	Ag	Sh	GE	TNB-3
Oligoporus caesius	Blauwe kaaszwam	x	Ap	Sh		
Oligoporus ptychogaster	Boompuijst	x	Ap	Sh		
Paxillus involutus	Gewone krulzoom	x	Ag	Em		
Peziza michelii	Zwavelmelkbekerzwam	x	As	St		
Phallus impudicus	Grote stinkzwam	x	Ga	St		
Pholiota mutabilis	Stobbezwanmetje	x	Ag	Sh		
Piptoporus betulinus	Berkezwam	x	Ap	Pn		
Pluteus cervinus	Gewone hertezwan	x	Ag	Sh		
Psathyrella piluliformis	Witsteelfranjehoed	x	Ag	Sh		
Pseudocraterellus undulatus	Kleine trompetzwam	x	Ap	Em	EB	KW-6
Pseudohydnum gelatinosum	Stekeltrilzwam	x	Ph	Sh	KW	TNB-8
Psilocybe fascicularis	Gewone of dwergzwavelkop	x	Ag	Sh		
Rickenella fibula	Oranjegeel trechtertje	x	Ag	Am		
Russula claroflava	Gele berkerussula	x	Ag	Em		
Russula cyanoxantha	Regenboogrussula	x	Ag	Em		
Russula fellea	Beukerussula	x	Ag	Em		

Russula mairei	Stevige braakrussula	x	Ag	Em	
Russula nigricans	Grofplaatrussula	x	Ag	Em	
Russula ochroleuca	Geelwitte russula	x	Ag	Em	
Russula undulata	Zwartpurperen russula	x	Ag	Em	
Russula velenovskyi	Schotelrussula	x	Ag	Em	
Scleroderma areolatum	Kleine aardappelbovist	x	Ga	Em	
Scleroderma citrinum	Gele aardappelbovist	x	Ga	Em	
Sparassis crispa	Grote sponszwam	x	Ap	Pn	
Stereum hirsutum	Gele korstzwam	x	Ap	Sh	
Stereum subtomentosum	Waaierkorstzwam	x	Ap	Sh	
Suillus bovinus	Koeieboleet	x	Ag	Em	
Suillus grevillei	Gele ringboleet	x	Ag	Em	KW TNB-8
Trametes gibbosa	Witte bultzwam	x	Ap	Sh	
Trametes versicolor	Gewoon elfenbankje	x	Ap	Sh	
Tricholoma ustale	Beukeridderzwam	x	Ag	Em	
Tubaria conspersa	Zemelig donsvoetje	x	Ag	Sh	
Xylaria hypoxylon	Geweizwam	x	As	Sh	

Aantal waarnemingen 94

X= waargenomen
 ?= niet met zekerheid

Ag: Agaricales	Plaatjeszwammen en boleten
Ap: Aphyllophorales	Plaatjesloze vlieszwammen
As: Ascomycotina	Zakjeszwammen
Ga: Gasteromycetes	Buikzwammen
Ph: Phragmobasidiomycetes	Trilzwammen, Judasoren en verwanten
My: Myxomyceten	Slijmzwammen

Belangrijke functionele groep	Functionele groep
Mutualistische symbionten	Am: Associatie met mossen
	Em: Ectomycorrhiza vormend
	Li: Ericoide mycorrhiza vormend
Parasieten	Pb: Biotrofe parasiet (ten koste van levende gastheer)
	Pn: Necrotrofe parasiet (kunnen na de dood van de gastheer nog een tijd voortleven, saprotroof)
S: Saprotrofe	Sc: Coprofiele (mestbewonende) saprotroof
	Sh: Saprotroof op hout
	Sk: Saprotroof op kruidachtige plantedelen
	St: Terrestrische (bodembewonende) saprotroof

GE	gevoelig
KW	kwetsbaar
BE	bedreigd
EB	ernstig bedreigd
TNB	thans niet bedreigd
NB	niet beschouwd

Verslag Dag van de Veldbiologie

Datum : Zondag 10 oktober
Deelnemers : 300
Weer : Zon

Een korte terugblik naar de Dag van de Veldbiologie op 10 oktober op Hof Espelo, een en ander in samenwerking met de afdeling Enschede. De doel van deze dag was een kennismaking met de KNNV en hopelijk ook nieuwe leden. Mede door het mooie weer, de extra aandacht voor paddenstoelen in de pers en goede stukken in de plaatselijke en landelijke pers zorgden voor geweldige belangstelling.

Elk half uur vertrok er een excursie met in totaal 300 deelnemers. Verder was er een informatiestand en in het Koetshuis hadden we een paar microscopen opgesteld. Ook hiervoor was er veel belangstelling.

Het bestuur wil de excursieleiders en de vrijwilligers van Landschap Overijssel danken voor hun hulp en inzet. De vrijwilligers van Landschap Overijssel, die actief zijn in het Koetshuis, waren erg enthousiast

over de combinatie excursie en zaken onder een microscoop bekijken, dat ze deze opzet in 2011 graag willen herhalen. Als bestuur staan we hier positief tegenover.

Nevelzwam

Waargenomen paddenstoelen

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Functie	Rode lijst 1996	Rode lijst 2008
Amanita fulva	Roodbruine slanke amaniet	Em		
Amanita muscaria	Vliegenzwam	Em		
Amanita rubescens	Parelamaniet	Em		
Armillaria lutea	Knolhoningzwam	Sh		
Armillaria ostoyae	Sombere honingzwam	Pn		
Cantharellus cibarius	Hanekam	Em	KW	GE
Chondrostereum purpureum	Paarse korstzwam	Pn		
Clitocybe gibba	Slanke trechterzwam	St		
Clitocybe nebularis	Nevelzwam	St		
Collybia butyracea	Bottercollybia	St		
Coprinus micaceus	Gewone glimmerinkzwam	Sh		
Dacrymyces stillatus	Oranje druppelzwam	Sh		
Daedaleopsis confragosa	Roodporiehoutzwam	Pn		
Fomes fomentarius	Echte tonderzwam	Pn		
Fomitopsis pinicola	Roodgerande houtzwam	Pn		
Ganoderma lipsiense	Platte tonderzwam	Pn		
Geastrum triplex	Gekraagde aardster	St		
Gloeophyllum sepiarium	Geelbruine plaatjeshoutzwam	Sh	KW	TNB
Gymnopilus sapineus	Dennevlamhoed	Sh		
Helvella crispa	Witte kluifzwam	St		
Helvella lacunosa	Zwarte kluifzwam	St		
Hirneola auricula-judae	Echt judasoor	Pn		
Laccaria amethystina	Amethistzwam (Rode koolzwammetje)	Em		
Laccaria laccata	Gewone fopzwam	Em		
Lactarius blennius	Grijsgroene melkzwam	Em		
Lactarius hepaticus	Levermelkzwam	Em		
Leccinum scabrum	Gewone berkeboleet	Em		
Lenzites betulinus	Fopelfenbankje	Sh		
Lepista nuda	Paarse schijnridderzwam	St		
Lycoperdon perlatum	Parelstuifzwam	St		

Meripilus giganteus	Reuzenzwam	Pn		
Merulius tremellosus	Spekzwoerdzwam	Sh		
Mycena galericulata	Helmmycena	Sh		
Nectria cinnabarina	Gewoon meniezwammetje	Pn		
Otidea onotica	Gewoon varkensoor	Em?	BE	KW
Panellus stipticus	Scherpe schelpzwam	Sh		
Paxillus involutus	Gewone krulzoom	Em		
Phallus impudicus	Grote stinkzwam	St		
Pholiota aurivella	Goudvliesbundelzwam	Pn		
Piptoporus betulinus	Berkezwam	Pn		
Polyporus brumalis	Winterhoutzwam	Sh		
Psilocybe fascicularis	Gewone of dwergzwavelkop	Sh		
Psilocybe sublateritia	Rode zwavelkop	Sh		
Ramaria stricta	Rechte koraalzwam	St		Ook Sh !!
Russula claroflava	Gele berkerussula	Em		
Russula mairei	Stevige braakrussula	Em		
Russula undulata	Zwartpurperen russula	Em		
Schizophyllum commune	Waaiertje	Sh	KW	TNB
Scleroderma citrinum	Gele aardappelbovist	Em		
Suillus grevillei	Gele ringboleet	Em	KW	TNB
Trametes gibbosa	Witte bultzwam	Sh		
Trichaptum abietinum	Paarse dennezwam	Sh		
Xylaria hypoxylon	Geweizwam	Sh		

Aantal waargenomen soorten **53**

Fuctionele groep	
Symbionten (samenlevers)	Em: Ectomycorrhiza vormend
Parasieten (aantasters)	Pn: Necrotrofe parasiet (kunnen na de dood van de gastheer nog een tijd voortleven, saprotroof)
Saprotrofen (opruimers)	Sh: Saprotroof op hout
	St: Terrestrische (bodembewonende) saprotroof

KW = Kwetsbaar
BE = Bedreigd
TNB = Thans Niet Bedreigd

Gekraagde aardster

Verslag excursie `t Holthuis

Datum : Zaterdag 23 oktober
Thema : Herfst
Deelnemers : 5
Leiding : Harry de Jong
Weer : Bewolkt, waterig zonnetje

Met herfstig weer en een waterig zonnetje, wel droog, vertrokken we met 5 personen naar het Holthuis tussen Hengelo en Oldenzaal. Er waren 2 deelnemers van de afdeling Enschede aanwezig.

In tegenstelling tot een maand geleden, toen hier nog veel paddenstoelen te zien waren, waren nu de meeste toch al verdwenen. Vliegzwam, Nevelzwam, Roodbruine schijnridderzwam, Berkenzwam waren de meeste voorkomende.

Langs het hoofdpad nog een aantal Gekraagde aardsterren.

Vogels lieten zich weinig en in klein aantal horen en zien.

Halverwege kwamen we Piet en Robert tegen die bezig waren met een muizeninventarisatie met behulp van zgn. `Livetraps`.

Piet en Robert waren net bezig de laatste vallen op te ruimen en ze hebben ons een en ander uitgelegd over de gebruikte methode.

Ze hadden zo'n 40 vallen uitgezet die een week lang, twee maal daags werden gecontroleerd. Na determinatie werden de gevangen muizen weer vrijgelaten.

We liepen mee met het opruimen van de laatste vijf vallen.

In vier vallen was een Rosse woelmuis gevangen en in de vijfde een Bosmuis.

Rosse woelmuis

Al met al een mooie herfstwandeling door een aantrekkelijk gebied dichtbij Hengelo.

Waargenomen soorten

Vogels

Boomklever	Buizerd
Gaai	Grote Bonte Specht
Houtduif	Kauw
Koolmees	Matkop
Merel	Pimpelmees
Roodborst	Vink
Winterkoning	Zwarte Kraai

Planten & Mossen

Brede Wespenorchis

Paddenstoelen

Gekraagde Aardster	Gewone Weidechampignon
Nevelzwam	Roodbruine Schijnridderzwam
Vliegzwam	

Verslag excursie de Borkeld

Datum : Zaterdag 6 november
Thema : Slotexcursie
Deelnemers : 2
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Bewolkt, weinig wind en 12 graden

De Borkeld is een circa 500 ha groot natuurreservaat van Staatsbosbeheer. Het vertrekpunt van de laatste excursie van het seizoen was de parkeerplaats bij de Oude Rijssenseweg. We hebben de route met de gele paaltjes gevolgd. Deze route loopt zowel langs het hoogste als het laagste punt van het gebied te weten de Friezenberg resp. het Elsenerveen. Na de Oude Rijssenseweg verlaten te hebben, ging het bospad (dat ook geschikt is voor rolstoelen mits je een sterke duwer hebt) omhoog naar de "berg". De Friezenberg, een aardkundig monument, is een 40 meter hoge smeltwaterheuvel die in de voorlaatste ijstijd ontstaan is. Vanaf de berg heb je een fraai uitzicht over het Elsenerveen en omgeving. Jammer was dat het geluid van de auto's op de A-1 zo goed hoorbaar

was. Boven op de berg ligt een grafheuvel waaruit blijkt dat de mensen van voor onze jaartelling deze plek ook al wisten te waarderen. Het pad omlaag volgend vielen ons de vele nestkasten op. Deze kasten zijn hier door de vogelwerkgroep van de afdeling Goor van het NIVON opgehangen.

Uit het bos komend liepen we langs voormalige landbouwgronden waarvan de voedselrijke bovenlaag afgegraven is. Deze gronden maken nu deel uit van een gebied dat begraasd wordt door Hereford runderen die we later nog tegen zouden komen. Hier zagen we Groene specht, Gaai en een groep Kramsvogels. Na een zandweg met fietspad overgestoken te hebben, kwamen we bij het

Elsenerveen uit. Langs de rand van het veen is een vlonderpad aangelegd om droge voeten te houden. Ondanks de grote hoeveelheid regen in de voorgaande dagen stond er nog geen water. Dat het inmiddels herfst was, bleek uit een grote groep voorbij vliegende ganzen.

Het pad volgend kwamen we bij de voor veel KNNV'ers bekende vijfsprong uit. Hier liggen een groot aantal gerestaureerde grafheuvels. Van hieruit zijn we teruggelopen naar de parkeerplaats. Net op tijd omdat het daarna weer begon te regenen. Jammer dat er maar twee mensen op deze excursie met gratis koffie en gebak bij de fraai gelegen herberg de Kemper afkwamen.

Seniorengroep

Agenda

De afgelopen bijeenkomsten werden goed bezocht. De zaalruimte in Woon- en Zorgcentrum Het Woolde is voor de eerste helft van 2011 besproken en vastgelegd.

De data zijn:

- woensdag 19 januari
- woensdag 16 februari
- woensdag 16 maart
- woensdag 20 april
- woensdag 18 mei
- woensdag 15 juni

We beginnen om 14.30 uur en stoppen rond 16.30 uur.

Programma:

19 januari 2011

Joop de Wit is een van de docenten van de bomencursus. Zijn bijdrage is getiteld "Afbraak van bomen: paddenstoelen op hout".

16 februari 2011

Een dvd.

16 maart 2011.

Harry de Jong brengt eind dit jaar een bezoek aan Zuid-Afrika. We zijn benieuw wat hij allemaal gezien heeft.

Jan Zwienenberg (tel 074-242 3975)

Verslag lezing Seniorengroep

Datum : 17 november
Onderwerp : Müritz
Deelnemers : 14

Piet Kokke is voor veel van de aanwezigen geen onbekende. Hij gaat al jaren met zijn vrouw meerder weken per jaar naar de omgeving van Müritz in Noord Oost Duitsland. Dit gebied staat bekend om zijn vele meren en bossen. Waarvan een flink deel ondergebracht is in Nationale parken.

Tijdens zijn vakantie verblijft hij op een camping met een plekje dicht bij het water. Vanaf die plek valt er elke dag wel wat te beleven zoals watervogels en een zwemmende ringslang, die regelmatig langskomt. Hiervan heeft hij mooie dia's. De camping is het uitgangspunt voor trips in de omgeving. Met behulp van dia's en een enthousiast verhaal nam hij ons mee door dit mooie gebied, waar hier en daar de tijd een tijdje heeft stilgestaan. Ook kwamen de dieren (o.a. damherten), vogels (o.a. kraanvogel en visarend) en verschillende planten aan de orde. Hij vertelde terloops dat dit nog maar een deel van zijn materiaal was en dat hij ook een serie over de Elbe heeft.

Al met een reden om nog eens terug te komen. Dit heeft hij ook toegezegd.

Jan Zwienenberg

Bijzondere paddenstoel

Op woensdag 20 oktober 2010 was ik met Henri Ludwig op stap om haar telgebied in het Weusthag(park) in Hengelo (Ov) over te gaan nemen. Zij wil het iets rustiger aandoen v.w.b. de tellingen voor de Nederlandse Mycologische vereniging.

Er stonden niet al te veel soorten paddenstoelen, maar wel vrij veel Nevelzwammen, op zich niet erg bijzonder. Wat wel bijzonder was dat op één van de Nevelzwammen een drietal paddenstoeltjes stond. Nadere bestudering toonde aan dat het de Parasietbeurszwam (*Volvariella surrecta*) was, nogal zeldzaam volgens de literatuur. Bijgaand enkele foto's.

Wat wel opvalt in het Weusthag is de grote bezoekersdruk met heel veel honden. Ondanks deze bijzondere vondst is er volgens Henri nog maar een fractie aan bijzondere planten en paddenstoelen te vinden ten opzichte van vroeger.

Foto: Joop de Wit

Literatuur:

- Pilze der Schweiz, Breitenbach & Kränzlin, deel 4, pagina 138
- Paddestoelen encyclopedie, Gerit keizer, pagina 215
- Elseviers paddestoelengids, Morton Lange, pagina 120
- De grote paddenstoelengids voor onderweg, Ewald Gerhardt, pagina 52

Joop de Wit

De Keizersmantel in het Bentheimerwald

In mijn artikel over het Bentheimerwald in de Onder de Loep van september 2007 schreef ik "Meest bijzondere waarneming (op 15 juli 2007) was echter een mannetje van de Keizersmantel. Hij vloog op een open plek in het bos boven een bramenstruweel met wat distels. Op 12 augustus 2007 zag ik zelfs twee Keizersmantels vliegen. De soort wordt in Nederland alleen als zwerver gezien. In hoeverre er in het Bentheimerwald sprake is van een standvlinder is mij niet bekend". Hoe is het verder gegaan met deze fraaie grote parelmoervlinder in de jaren daarna. Het gebied is elk jaar meerdere keren met goed vlinderweer bezocht. In 2008 heb ik de soort niet gezien. In 2009 heb ik op 6 augustus vier exemplaren gezien en in 2010 op 2 juli, 6 en 22 augustus in totaal 18 exemplaren. Op 2 juli zag ik twee parende Keizersmantels. De afzet van eitjes heb ik niet gezien.

Op basis van mijn waarnemingen in 2010 denk ik dat de Keizersmantel in het Bentheimerwald een standvlinder is. Op het Vlindernet (website) heb ik gekeken wat de favoriete habitat (biotoop), vliegtijd en levenscyclus van de Keizersmantel is. Het bos voldoet aan de habitateisen "Bosranden, kapvlakten en

brede bospaden met kruidenrijke zomen, waar een hoge dichtheid viooltjes aanwezig is en een bloemrijke ruigte met geschikte nectarplanten". Gedurende de hele vliegperiode "van eind juni tot begin september" heb ik vlinders waargenomen. Dit zou betekenen dat het niet om 'zwerfers' gaat. Ook aan de eisen voor het afzetten van eitjes en de aanwezigheid van de waardplant voor de rupsen "op de schors van een boom die vlak bij een groep (bos)viooltjes op een zonbeschenen plaats groeit" wordt voldaan. Het Bosviooltje komt veel voor in het Bentheimerwald. Dit betekent dat het bos geschikt is voor een (permanente) populatie Keizersmantels. De komende jaren zal duidelijk worden of dit het geval is.

Keizersmantel 22-Aug-2010 (Bentheimerwald, Duitsland)

P.S.

Op 24 juli 2010 zag ik een Keizersmantel op bloeiend Koninginnekruid langs de Hamsweg op het landgoed Twickel. Misschien was deze zwerver wel afkomstig uit het Bentheimerwald.

Bert Oude Egbrink

Plantennamen

Op mijn tuin-scheurkalender stond op 11-11-2010 het hiernavolgende leerzame stukje :

“Het voordeel van het gebruik van Latijnse plantennamen is dat die elk misverstand uitsluiten. Gebruik de wetenschappelijke naam en Chinezen, Grieken en Ghanezen begrijpen elkaar. Toch klinkt het gebruik van louter wetenschappelijke namen vaak pretentief. Als je het over een paardenbloem hebt, praat je toch eerder in gewone taal dan in het Latijn. *Taraxacum vulgare* klinkt wel erg officieel. Als je gewone namen wilt gebruiken dan moet je, zeker in internationaal gezelschap, wel weten dat een paardenbloem in het Engels geen *horseflower* is, maar een *dandelion*. Dit is een verbastering van het Franse *dent de lion*, maar wie verwacht dat de Fransen deze naam gebruiken, heeft het mis. Zij hebben het vaker over *pissenlit*, pissen-in-het bed, terwijl wij onder een pissenbed nu juist weer wat heel anders verstaan. Maak nooit de fout om ten overstaan van Engelssprekenden judaspenning te vertalen met *judaspenny*. Men zal u niet-begrijpend aankijken, want de plant heet in het Engels *honesty*. Dan maar liever de Latijnse naam *Lunaria annua*, hoewel, *annua* betekent eenjarig en de judaspenning is juist tweejarig.”

André Bolt

Een speurtocht: wat en waar?

Op de heemtuin staan twee grote zomereiken (*Quercus robur*). De laatste jaren komt op een van de eiken, soms in flinke hoeveelheden, een flinke grote gal voor. Na enige speurwerk kwamen we er achter dat dit de **knoppergal** was.

In het Gallenboek (3e druk 1982) van W.M. Docters van Leeuwen staat de volgende beschrijving: “de gal ontspringt tussen eikel en napje, zij is stomp kegelvormig, met vele onregelmatige, smallere en bredere lijsten. Indien meer dan één gal in een eikel ontstaat, dan kan deze klein blijven en geheel onder de gallen verborgen zijn, alleen een kleine opening in de top blijft over. De oppervlakte van de gal is eerst groen en kleverig, later worden de gallen droog en bruin. De top van de gal is plat en daaronder bevindt zich een holte, die door een dwarswand van een grotere holte is afgescheiden. Op de bodem van deze holte ligt een ± 2 mm grote binnengal. De gallen vallen in de herfst met de eikels af.” (De illustratie is ook dit boek) De gallen worden veroorzaakt door een galwesp namelijk **Andricus quercuscalicis**. Deze galwesp heeft de naam **knoppergalwesp** gekregen.

Uit de literatuur blijkt dat deze galwesp zowel aan generatiewisseling als aan gastheerwisseling doet. Wat is dat nu precies?

Generatiewisseling betekent dat de galwespen van geslacht veranderen. Tijdens de winterperiode zijn er alleen maar vrouwtjes en in de zomerperiode zijn er zowel vrouwtjes als mannetjes.

Gastheerwisseling houdt in dat de verschillende generaties hun eitjes op verschillende bomen afzetten. Bij deze galwesp zijn dit de zomereik en de moseik (*Quercus cerris*).

Hoe zit dit proces er nu uit: De knoppergal valt in de herfst op de grond. Hierin wonen/leven geslachtsloze, aseksuele vrouwtje die alleen onbevuchte eitjes kunnen leggen. De galwespen overwinteren en verpoppen in de afgevalen gallen. De vrouwtjes komen in het vroege voorjaar naar buiten en leggen eitjes op de meeldraden van de bloemen van de moseik.

Uit die kleine meeldraadgalletjes komt de seksuele generatie van deze galwesp. De vrouwtjes leggen daarna eitjes op rand van de eikel en napje van de zomereik. En zo is het proces rond.

Voor mij bleven er nog drie vragen over:

1. Op de knoppergal zat een bruine kleverige substantie. Wat is daarvan de functie?
2. Waar staan moseiken in de buurt van de Heemtuin?
3. Waarom hebben we de knoppergal niet eerder op de Heemtuin gezien?

Op de eerste vraag kon Joanneke Bijkerk mij een antwoord geven. De kleverige vloeistof voorkomt dat de gal door vaat aangetast wordt.

Na een wandeling en fietstocht bleken er een aantal moseiken aan de Castorweg te staan (schuin tegenover de Paus Joanneskerk). Tijdens deze tocht vond ik ook knoppergallen op zomereiken aan de Landmansweg ten hoogte van het zwembad.

De knoppergal is waarschijnlijk ook voor de laatste ijstijd in Nederland aanwezig geweest maar toen verdwenen. Vanaf 1950 is de gal met een opmars bezig vanuit de Balkan. De uitbreidingsmogelijkheden zijn natuurlijk afhankelijk van de aanwezigheid van moseiken.

De moseik (*Quercus cerris*) wordt ook wel Turkse eik genoemd en komt van oorsprong voor in Zuid- en Midden Europa. De boom wordt ook in Nederland aangeplant en kan meer dan 30 meter hoog worden. Opvallend zijn de eikels met het specifieke napje (zie tekening) en de donzige knoppen.

Jan Zwieneberg

Literatuur etc.

- Gallenboek (KNNV)
- Gallen in beeld (uitgave KNNV)
- www.plantengallen.com
- Wikipedia

Natuurschoon van Scandinavië en IJsland

Intermezzo: Duurzame Mobiliteit.

Gevarieerde Thema-avond van de Natuur- en Milieuraad Hengelo

Datum : Dinsdagavond 14 december 2010
Plaats : NIVONcentrum, Lodewijkstraat 1, hoek Berfloplein, Hengelo.
Aanvang : 19.30 uur, koffie/thee is aanwezig.
Toegang : kosteloos voor alle belangstellenden.

U wordt verzocht zich op te geven voor het reserveren van de plaats als u mee wilt doen, en wel door te bellen met tel: 06-12625317 of per e-mail: nmrhengelo@hotmail.com

Hoofdmoot: Louis Lehr (broer van Rob) zal aan de hand van eigen foto's vertellen van zijn vele reizen door Scandinavië. Vooral de schitterende natuur, de landschappen, de rust en de ruimte zullen ervaarbaar worden. Hij is ook twee keer naar IJsland geweest, waarvan één keer om de intussen bekende vulkaan Fimmvorduhals te zien spuwen. Daarvan laat hij ook prachtige opnamen zien.

Als intermezzo komt Wijnand Jonkers aan het woord, beleidsmedewerker bij Natuur en Milieu Overijssel (Zwolle). Hij vertelt over duurzame (ecologisch verantwoorde) vormen van mobiliteit. Hoe kunnen we ons het beste verplaatsen als wij onze leefomgeving (ons milieu) willen sparen? En waarom zou je dat doen? Er zal genoeg ruimte zijn om vragen te beantwoorden en te discussiëren over dit thema.

leder kind heeft recht op natuur!

Een groeiend aantal onderzoeken bevestigt wat veel mensen ook uit eigen ervaring weten: dat kinderen natuur nodig hebben voor hun welzijn, gezondheid, ontwikkeling en weerbaarheid. Buiten zijn in de natuur draagt bij aan minder overgewicht van kinderen, stressreductie en psychische weerstand. Het verbetert hun concentratievermogen en het functioneren van kinderen met adhd. Kinderen die tussen bomen en op natuurlijke terreinen met hoogteverschillen spelen ontwikkelen een betere motoriek dan kinderen op conventionele speelterreinen met toestellen. De natuur stimuleert ook een integrale zintuiglijke ontwikkeling en het cognitieve functioneren van kinderen. Ook de sociale ontwikkeling wordt bevorderd: een natuurlijke

omgeving vergemakkelijkt het leggen van sociale contacten en leidt tot sociaal gelijkwaardiger spelvormen.

Uit onderzoek blijkt ook, dat kindervaringen met de natuur een basis vormen voor de ontwikkeling van natuur- en milieuvriendelijk gedrag. Het is daarom mede in het belang van de natuur en de samenleving, dat kinderen opgroeien met en in de natuur. De kinderen van nu zijn immers de bestuurders, politici, ondernemers en natuurbewaarders van de toekomst! Als zij als kind de natuur leren waarderen en respecteren, dan zullen zij zich daar ook als volwassene naar gedragen.

Anderzijds groeiden nooit eerder in de geschiedenis zó veel kinderen zó ver weg van de natuur op. Er is sprake van een snel groeiende kloof tussen kinderen en de natuur. Steeds meer kinderen groeien op in een stedelijke omgeving. Het grootste deel van hun tijd brengen zij binnen vier muren door, verkerend in de virtuele werkelijkheid van computer en televisie. Kinderen komen nauwelijks meer in de natuur. Hun huizen missen veelal een groene omgeving waarin ze veilig kunnen spelen. De routes naar school gaan grotendeels door versteend gebied.

Ook de afstand tot de herkomst van het voedsel is gegroeid. Melk `komt' uit een pak in plaats van uit een koe. De gezondheid, ontwikkeling, het welzijn en de weerbaarheid van kinderen heeft ernstig te lijden onder dit verlies van contact met de natuur. Tegelijkertijd vinden overstijgende gebeurtenissen plaats als klimaatverandering, overbevising, de kap van oerbossen en de schrikbarende afname van biodiversiteit. Deze ontwikkelingen maken duidelijk, dat we als samenleving voor de keuze staan voor een omslag naar een duurzame samenleving. De huidige en toekomstige generaties kinderen zullen die duurzame samenleving moeten realiseren. Hoe kunnen zij dit waarmaken als de betrokkenheid bij de natuur en kennis van natuurlijke processen bij hen ontbreekt?

Daarom moet ieder kind het recht krijgen op:

- toegang tot (kindwaardige) natuur in zijn of haar dagelijkse leefomgeving;
- dagelijks buiten spelen in en met de natuur;
- de natuur uit eigen ervaring leren kennen, beleven, waarderen en respecteren;
- de basis leren van (over)leven in en met de natuur;
- de oorsprong leren kennen van zijn/haar voedsel;
- een besef ontwikkelen van andere levensvormen en de onderlinge samenhang van alle leven.

Petitie 'Ieder kind heeft recht op natuur!'

Met de petitie Ieder kind heeft recht op natuur! vragen we de Nederlandse overheid om zich sterk te maken binnen de Verenigde Naties voor een opname van dit recht in (of binnen het raamwerk van) het wereldwijde Kinderrechtenverdrag en om nu reeds zorg te dragen voor een realisatie van het kinderrecht op natuur. Bijvoorbeeld door in steden natuurlijke omgevingen te realiseren waarin kinderen veilig kunnen spelen.

Maakt u zich ook zorgen over de snel groeiende afstand tussen kinderen en de natuur? Kijk dan op de www.iederkindheeftrechtopnatuur.nl en onderteken de petitie 'Ieder kind heeft recht op natuur!'